

dens, loco proprii nominis, Honorij nomen substitui curavit. Verum præterquam quod rationes quibus hanc sextæ Synodi corruptionem suadere conatur, patrum videntur solidæ, ut fusè ac eruditè demonstrat P. Franciscus Combesius, Ordinis nostri, in libro Parisijs edito, cui titulus est: *Historia heresis Monothelitarum, sive laque sexta Synodi actionum vindicia*. Hæc datâ & concessâ predictorum actuū depravatione, non evacuat difficultas proposita: quid enim responderi poterit ad septuaginta Synodus, quæ eundem Honorium, ut faventem hæresi Monothelitarum, apertissimè damnat? Quid ad octavam, & ad epistolam Adriani in ea insertam, quibus conceptis verbis asseritur, Honoriū fuisse anathematizatum, replicari poterit: cùm ipse Baronius fateatur utriusque illius Synodi, maxime octavæ, acta esse sincera & integra. Quid etiam dici poterit ad epistolam Leonis II. (qui primus sextam Synodum confirmavit, Agathone qui eam indixerat morte prævento) in qua formaliter ait: *Honorius, qui hanc Apostolicam Sædem, non Apostolica traditionis doctrinam illustravit, sed profana proditione immaculatam fidem subverttere conatus est*. Demum quid responderi poterit ad aliam ejusdem Pontificis epistolam ad Hervigium Regem, & ad Episcopos Hispaniæ, in qua pariter memoriam Honorij damnat?

Melius ergo respondet cum Cardinali Turrecrēta, Bellarmino, & pluribus alijs, sextam Synodum in damnatione Honorij errasse, quamvis enim Concilium generale legitimū errare non possit in dogmatibus fidei definiendis, in quæstionibus tamen de facto criminalibus, errori obnoxium esse potest, subindeque mirum videri non debet, quod Patres illius Concilij, ex falsis rumoribus, & non intellectis Honorij epistolis, decepti, immētūd eum cùm hæreticis Monothelitis connumerarint. Idem dicendum de septima & octava Synodo, & de Leone II. & Adriano II. Illi enim pariter in hac quæstione facti decepti sunt, sequendo prædictam sextam Synodum generalem.

16. Ex hoc patet responsio ad ultimam probationem de Stephano & Sergio, qui acta Formosi prædecessoris irritarunt: Similiter enim respondet cum Bellarmino & Baronio, eos errasse non in quæstione juris, sed facti. Nam quæstio erat, an Formosus fuisse legitimus Pontifex? Stephanus & Sergio ex odio existimantes non fuisse legitimū, omnia ejus acta annularunt, quæ postea Joannes IX. approbat, declaravitque illum fuisse verum Pontificem, actaque Stephani irritavit.

S. IV.

Confessarium præcedentis doctrina.

17. Ex his intelliges falsam & improbabilem esse quorundam Recentiorum sententiam, qui docent Concilia & Summos Pontifices, nedum in rebus fidei, sed etiam in quæstionibus facti non revelatis, errare non posse. Nam præter exempla jam allegata, pluribus alijs liquet, in quæstionibus facti errasse aliquos Summos Pontifices. Sic quorundam Monachorum Scytharum propositiōnem, quam Hormisdas Papa, hæretico sensu acceptam damnaverat; Joannes II. ejus successor, benignus intelligens, Catholicam esse declaravit. Ex quo in quæstione de facto necessariò alterutrum errasse manifestum est. Sic ab Apollinario Damasum, à Celestio Zozimum, circumventos in quæstionibus facti, nemo inficiatur. Sic postulantibus

Ratisponensibus Monachis Leo IX. corpus S. Dionysij è Gallica Abbatia Ratisponam translatum pronuntiavit, nec tamen prop̄terea tanto thesauro privatam se Gallia credit. Sic Cosmographorum quorundam suau circumventus ac deceptus Zacharias Papa, S. Vigiliū anathemati subjecit, quod Antipodas dari doceret, nec idē tamē Antipodæ desierunt. Sic deīnum ipsi summi Pontifices, in omnibus suis diplomatis, decretis, concessionibus, dispensationibus, factorumque judicij, istam aut exprimunt aut subaudiunt exceptiōnem. *Si preces veritate nitantur; quia recte sciunt multa sibi pravā insinuatione perfāpē suggeri, humanumque animum & falli & fallere posse.* Unde Gregorius Magnus lib. 1. Dialogorum capit. 4. *Quid miraris (Petrē) quia fallimur qui homines sumus? Quid mirum si ore mentientium aliquando in aliud ducimus qui Propheta non sumus? Multum vero est quod uniuscuiusque Praefulsi mentem curarum densitas vastat, cūque animus dividitur ad multa, sit minor ad singula, tantoque ei in una qualibet re surripitur, quanto latius occupatur.* Hinc lata ab uno Pontifice de quæstionibus facti iudicia, ab eodem, & ab alijs Pontificibus, nonnumquam rescinduntur, aut revocantur, aut abrogantur, aut immutantur, aut temperantur. *Hoc enim* (inquit Bernardus epistol. 108.) *solet habere præcipuum Apostolica Sedem, ut non pigeat revocare quod a se forte deprehendit fronde excitum, non veritate promeritum. Res plena aequitate, & laude digna, ut de mendacio nemō lacuerit, prescrīptum apud Sanctam & Summam Sædem.*

18. Hanc sententiam asserentem Concilia & Summos Pontifices in quæstionibus facti posse errare docet exp̄ressè S. Thomas quodlib. 9. art. ultimū ubi sic ait: *In his qua ad particularia facta perirent, possibile est Ecclesia iudicium errare.* Illi subscriptiū celebriores Theologi, presentim quatuor doctissimi & sapientissimi Ecclesiæ Cardinals. Primus est Joannes à Turrecrēta lib. 2. de Ecclesiæ cap. 93. ubi docet, Patres sexta Synodi damnasse quidem Honorium, sed ex falsa informatione, ac proinde in eo iudicio errasse. Secundus est Baronius, qui ad annum 681. num. 39. hæc scribit: *In ijs qna ad personas pertinent, & scripta ipsarum, non tam rigide reperitus custodita censura. In his enim qua facti sunt unumquenque contingere posse falli, nemini dubium est; & turn illud Pauli ad Corinthios usurpari potest: Non enim possumus aliquid adversus veritatem, sed pro veritate.* Tertius est Bellarminus, qui eandem veritatem aperte profiteretur lib. 4. de Summo Pontifice cap. 2. his verbis, *Conveniunt omnes Catholicæ, posse Pontificem, etiam ut pontificem, & cuncto cœtu Confiliariorum, vel cum generali Concilio, errare in controversijs facti particularibus, que ex informatione testimonijqne hominum præcipue pendent.* Et cap. 11. Concilium generale legitimū, non potest (inquit) errare in dogmatibus fidei definiendis: tamen errare potest in quæstionibus de facto. Item ibidem ait, *Patres septima Synodi sequentes esse Synodum sextam, ac proinde deceptos esse ex sexta Synodo, qua vel corrupta erat, vel per errorem Honorium damnaverat.* Similiter ad epistolam Adriani in qua asseritur, Honorium in sexta Synodo fuisse anathematizatum, sic responderet: *Si dicamus a ea esse corrupta, respondendum erit Adriani deceptum fuisse.* Eodem modo responderi posse ad epistolam Leonis II. §. præcedenti relata, ibidem asserit, his verbis: *Vel certe Leo sequuntur est iudicium Legatorum Agathonis, ne disturbaret negotium iam confectum, sed non tenemur magis unum*

Leonem

DE VIRTUTIBUS THEOLOGICIS. 263

Leonem sequi, quam tot alies Summos Pontifices, persim in quæstione facti, que ad fidem non pertinet. Demum Cardinalis Palavicinus, Concilia, & Summos Pontifices, in quæstionibus facti errare posse, tanquam certum & indubitatum supponit lib. 7. Historia Concilij Tridentini cap. 14. & libro 11. cap. 6.

Nec certè potuerunt celebres illi Theologi, & Ecclesiæ Cardinales, huic veritati refragari, quæ in ius Canonicum tanquam regula immobilis & indubitata inserita est. Nam cap. *Nobis de sententia excommunicationis, sic habetur: Iudicium Dei veritati que non fallit, nec fallitur, semper innuitur iudicium autem Ecclesiæ nonnunquam opinionem sequitur* (in definitionibus nempe factorum) *quam fallere sapere contingit & falli: Propter quod contingit interdum ut qui ligatus est apud Deum, apud Ecclesiæ sit solitus; & qui liber est apud Deum, Ecclesiæ sit in sententia innovatus.*

19. Ex dictis intelliges, facta emergentia, in

Scripturis non revelata, nequaquam pertinere ad objectum fidei, tametsi à Conciliis vel Summis Pontificibus asserantur; ut enim aliquid ingrediatur objectum fidei, essentia litera requiritur ut innotescat verbo Dei scripto, vel continua traditio-ne, ab Apostolis & Patribus ad nos derivato: tum quia fides ex auditu, auditus autem per verbum Dei: tum etiam quia Ecclesia non habet novas revelationes, sed veteres duntaxat in Scriptura vel Traditione contentas proponit, vel exponit: unde S. Thomas hūc quæst. 1. artic. 7. docet articulos fidei, temporum successione non crescere quoad substantiam, sed quoad explicationem duntaxat: Vel ut loquitur D. Bonaventura in 3. distinct. 25. *Fides quantum ad credendorum multiplicationem non potuit proficere, licet quoad implicitorum explanacionem proficerit:* Atqui facta singularia de novo contingunt, v.g. utrum ille Author hæreticè senserit, utrum talis fuerit ejus sensus, nec ne, & alia similia, nec verbo Dei scripto, nec traditione ad nos derivato continentur, ut per se patet: Ergo illa ad objectum fidei non pertinet.

Confirmatur: Objecto fidei non potest subesse falso, ut cap. 2. ostendimus: Sed decisionibus Conciliorum vel Summorum Pontificum, quoad quæstiones facti, in Scriptura non revelati, potest subesse falso, ut constat exemplis supra adductis: Ergo illæ non possunt pertinere ab objecto fidei.

Dixi facti in Scriptura non revelati, nam de factis revelatis, & aperte in Sacris paginis expressis, nemo ambigit, quin ad objectum fidei pertineant, quia substantia divinæ revelationi, quæ est ratio formalis, & motivum fidei. Unde non solum de fide certum est, doctrinam Hymenæi & Phileti fuisse hæreticam, sed etiam illos à veritate aberrasse, & in hæretim lapsos esse; cùm utrumque in Scriptura, nimis 2. ad Timoth. 2. revelatum sit. Similiter de fide certum est, veras Scripturas sacras in Ecclesiæ Catholica haberi, quia hoc ei per traditionem revelatum est. Ex quo præcipua adversæ sententiae fundamenta solvuntur.

20. Intelliges secundò, quod licet Authores qui facta aliqua per scripturam aut Traditionem non revelata à Conciliis tamen, vel summis Pontificibus asserta, negant, vel in controversiam vertunt, nec sint, nec dici possint hæretici, cùm illa facta, (ut mox ostendimus) ad objectum fidei non pertineant; illos tamen ab ingenti temeritate excusari non posse, qui post iudicium Ecclesiæ universæ, contra personas aliquas, aut eorum doctrinam la-

tum, ipsas ab errore vindicare præsumunt. Quis enim ferret, nunc Arium, Nestorium, Eutychetem, Lutherum, Calvinum, ab ijs purgari erroribus quorum damnati sunt ab Ecclesiæ, quantumvis infensus horum Hæreticorum defensor diceret, errores qui illis attribuuntur, se toto animo detestari. Unde Gregorius Magnus in epistola ad Joannem Episcopum Constantinopolitanum, quæ est 24. lib. pri mī, postquam se quatuor priora Concilia Oecumenica, non secūdū ac quatuor Evangelia, venerari professus est, subdit: *Cunctas verò quas praefata veneranda Concilia personas respūnt, respūt quas venerantur, amplectit: quia dum universali sunt consensu constituta, se & non illa destruit, quisquis præsumit aut solvere quos ligant, aut religare quos solvunt. Quisquis ergo alind sapit, anathema sit.*

CAPUT VI.

De Sacris Ecclesiæ Conciliis.

1. COnstat apud omnes Catholicos, Concilium generale legitimè congregarum & celebratum, in definiendis ac determinandis rebus fidei errare non posse, subindeque esse infallibilem fidei regulam. Dicitur enim Matth. 18. *Vbi sunt duo vel tres congregati in nomine meo ibi sum in medio eorum: Sed Concilium legitimè congregatum, est congregatum in nomine Christi: Igitur in medio eius præsidet Christus suā infallibili assistentiā.* Item Act. 15. dixerunt Apostoli: *Visum est Spiritus Sancto, & nobis &c. Quibus verbis non obscurè significarunt, Conciliorum definitio[n]es esse à Spiritu Sancto, ac proinde infallibilis. Unde Leo Magnus de rebus apud Nicæum & Calcedonem definitis ait epist. 78. Nullum andemus inire tractatum, quasi dubia vel infinita sint quanta per Spiritum Sanctum fixit auctoritas. Et Ambrosius epist. 1. Sequor tractatum Concilij Nicani, à quo nec mors nec gladius me separabit.* Item Gregorius Magnus lib. 1. epistolam, epist. 24. dicit se venerari quatuor Concilia generalia (videlicet Nicænum, Confluentopolitanum, Ephesinum, & Chalcedonense, quæ ipsum præcesserant) sicut quatuor Evangelia.

Ratio etiam suffragatur, de fide enim certum est, Ecclesiæ universam errare non posse, cùm illa sit columna & firmamentum veritatis, contra quam portæ inferi nequeunt prævalere, ut cap. 4. ostendit: *At si Concilium generale, legitimè congregatum & celebratum, errori obnoxium esset, eo ipso erraret universa Ecclesia; cùm tale Concilium universam repræsentaret Ecclesiæ, & tota Ecclesiæ authoritas in eo sit; adeo enim per se, vel per suos Legatos. Suntius Pontifex, qui est caput ejus visibilis; & Episcopi, qui sunt nobiliores ejus partes seu membra: Unde Tertullianus lib. de jejuniō contra Psychicos cap. 11. Aguntur Concilia ex universis Ecclesijs, per quæ & aliora quaque in communione tractantur. Ipsa representatio totius nominis Christiani, magna veneratione celebratur. Et Augustinus lib. 1. de Bapt. contra Donatistas cap. 18. *Plenarij Concilij sententia, totius Ecclesiæ consensio est: Ergo Concilia generalia, legitimè congregata, & approbata, in definiendis rebus fidei errare non possunt.**

Dixi legitimè congregatæ & approbatæ, quia Episcoporum conveniunt carent certa & infallibili in suis decretis authoritate, nisi fuerint à Romano Pontifice

Pontifice congregati; nec definitiones Concilio-
rum censentur completae, donec Romani Ponti-
ficiis decisio & confirmatio, veluti ultimum sigil-
lum, eis apponatur. Tunc quia Concilium totam
Ecclesiam non representat, donec capitum habeat
assensum, sine quo truncatum & acephalum est.
Tunc etiam, quia ad illum tandem referenda est
omnis fidei quæstio, pro quo Christus oravit ne
desiceret fides ejus, & cui præcipit ut confirmaret
fratres suos. Unde plura Concilia, à Romani Pon-
tificis fide & communione sejuncta, in varios sæ-
pè errores prolapsa sunt. Testis est Antiochenum II.
in quo damnatus est Athanasius; testis Mediola-
nensis, tempore Liberij; testis Ariminense, qua-
dringentorum & amplius Episcoporum tempore
Felicitatis I. ut ex Athanasio, Severo Sulpitio, &
Sozomeno constat; testis Ephesinum II. tempore
Leonis Magni, in quo Eutychiana impetas firma-
ta est; testis demum, ut alia missa faciam, Constan-
tinopolitanum tempore Gregorij II. contra sacras
imagines coactum.

2. Quapropter Sanctus Damasus ingentem
numerum Concilii Ariminensis contempsit, &
tanta illi multitudo patios Orthodoxos oppo-
suit: Neque enim (inquit in epistola ad Episcopos
Illyrici) prejudicium aliquod fieri potuit pernumerum
Arimini congregatum, quando constat Romanum
Episcopum, cuius ante omnia doceat eos expellere de-
cretum, talibus non præbuisse consensum. Et Leo Papa
epist. 51. Nulla fib̄ met de multiplicatione congrega-
tionis Concilia blandiantur, quasi refutari nequeat
quod illicite voluerit multitudine.

Hujus ramen doctrinæ duas exceptiones affe-
runt cotmuniiter Theologi & Canonista. Prima
est, si Papa in hæresim labatur; unde adversus
Marcellinum, idolorum cultorem, Concilium
coëgit Clerus Romanus. Secunda in casu schismatis,
& juris utrinque ambiguī, ut ex Concilio Con-
stantiensis notissimum est:

3. Porro Concilia generalia, legitimè congre-
gata; & approbata, numerantur huc usque decem
& octo. Primum est Nicænum 318. Episcoporum,
celebratum sub Sylvestro Papa anno 315. Constan-
tino imperante. In eo duæ potissimum controver-
siae definitæ sunt, una de celebratione Paschatis
Dominica, quæ post plenilunium æquinoxij mensis
Martij sequitur; altera de Divinitate Christi, ad-
versus hæresim Arrianam.

Secundum est Constantinopolitanum I. 150. Pa-
trum, celebratum sub Damaso anno Domini 381.
pro Divinitate Spiritus Sancti, adversus Macedo-
num, illam negantem.

Tertium est Ephesinum I. Episcoporum ducen-
torum, celebratum sub Cœlestino I. anno Domini
431. contra Nestorij hæresim, ponentis in Chri-
sto duas personas, humanam, & divinam.

Quartum est Chalcedonense 630. Episcoporum,
celebratum sub Leone I. anno Domini 451. ad-
versus hæresim Eutichetus, unam tantum in Chri-
sto, post incarnationem, naturam afferentis.

Quintum est Constantinopolitanum II. Episcoporum
165. celebratum sub Vigilio anno Domini
553. adversus tunc invalecentem Origenis hæ-
resim, nec non ad sedandos fluctus dissensionum,
quibus Ecclesia tunc temporis, occasione Synodi
Chalcedonensis, agitabatur.

Sextum est Constantinopolitanum III. Epis-
coporum 289. celebratum sub Agathone Papa
anno Domini 630. ad damnandam hæresim Mo-
nothitarum, unicam in Christo voluntatem pon-
tentem.

Septimum est Nicænum I. I. Episcoporum 350.
celebratum sub Adriano I. anno Domini 787. ad-
versus Iconomachos, hoc est sanctorum imaginum
impugnatores.

Octavum est Constantinopolitanum IV. Episco-
porum 383, celebratum sub Adriano II. anno Do-
mini 869. propter tyrannicam depositionem Ignati Patriarchæ Constantinopolitani, cui Photius
contra sacros Canones substitutus fuerat, cuius
fusili & opera Græci ceperunt manifestè contra
Primatum Romani Pontificis, quem prius semper
agnoventer, sentire & docere. Ceperunt quoque
Latinos odio capitali prosequi, & tanquam an-
athemate percussos devitare; ed quod addiderint
Symbolo Nicæno, & Constantinopolitano verba
illa (Filioque procedit) quare palam Græci sele à
Romanis & Latinis divisérunt; indeque nulla am-
plius celebrata sunt Concilia generalia in Oriente,
sed in Occidente solum.

Nonum est Lateranense I. mille ferè Patrum,
hoc est Episcoporum & Abbatum, celebratum sub
Calixto II. anno Domini 1122. contra Saracenos,
pro recuperatione terra Sancta.

Decimum est Lateranense II. circiter mille Epis-
coporum & Abbatum, celebratum sub Innocen-
tio II. anno Domini 1139. contra Antipapam Pe-
trum Leonem, & pro jure Cleri.

Undecimum est Lateranense III. Episcoporum
ferè trecentorum, celebratum sub Alexandro III.
anno Domini 1179. pro reformatione Ecclesie, &
contra Waldenses.

Duodecimum est Lateranense IV. Patrum 1285.
ex quibus erant duo Patriarchæ Orientales, Con-
stantinopolitanus & Jerosolimitanus, Archiepisco-
pi cum Græci, cum Latini 70. Episcopi 400. Abba-
tes 22. Priores conventuales 800. Celebratum fuit
sub Innocentio III. qui etiam ipsi præfuit, anno
Domini 1215. contra varias hæreses, transubstan-
tiationisque vocabulum in Sacramento altaris, in
hunc Concilio approbatum est.

Decimum tertium est Lugdunense 1. celebratum
sub Innocentio IV. anno Domini 1245. contra Fri-
dericum II. imperatorem, qui ad Concilium vo-
catus, & venire recusans, tanquam hostis Ecclesie
judicatus, Regno Siciliae, & Imperio Romano pri-
vatus est. Actum etiam fuit de recuperanda Terra
Sancta, Sancto Ludovico Rege Gallie constituto
Duce illius quintæ expeditionis sacra.

Decimum quartum est Lugdunense 11. Patrum
ferè mille, ex quibus erant Episcopi 500. Abba-
tes 60. & alij Prælati minores, celebratum sub Gre-
gorio X. anno Domini 1274. contra errores Græ-
corum, qui operâ & industria S. Bonaventura, cum
Latinis conjuncti sunt, & conciliati super articulo
de processione Spiritus Sancti. Quare definitum est,
Spiritum Sanctum ex omni æternitate à Patre &
Filio procedere, sed non tanquam à duobus Spir-
itoribus, sed ab uno Spiratore, & principio; neque
duabus spirationibus, sed unica tantum spiratione.
Græci enim putabant, Latinos assertere, Spiritum
Sanctum procedere à Patre & Filio tanquam à duobus
Spiritoribus & principijs, duabus quoque spir-
ationibus, non una. Fuit hæc concordia Græcorum
cum Latinis decima tercia, quamvis diu non per-
duraverit, sicut nec præcedentes.

Decimum quintum est Viennense Episcoporum
ferè 300. celebratum sub Clem. V. anno Domini 1311.
Templariorum Ordo, qui annis 203. steterat, in eo
suppressus & extintus est. Damnati Begardi & Be-
guinæ, necnon reprobata doctrina, quæ tradebatur,
animam rationalē non esse corporis humani formā.

Decimum

præter alias dispositiones circa beneficia Ec-
clesiastica.

CAPUT VII.

De actu interno fidei.

D Uplex est actus fidei, unus internus, quo assen-
tium veritibus à Deo obscurè revelatis; al-
ter externus, qui est exhibitiō alicuius signi sensi-
bilis, quo internus fidei actus declaratur. De primo
agemus in hoc capite, de altero in sequenti.

§. I.

Ad actum internum fidei exigitur pia motio volunta-
ris, ad hanc vero non requiritur habitus virtutis in
voluntate existens sed sufficit auxilium actuale.

1. Prima pars est certa & indubitate apud
Theologos, paucis exceptis, & colligitur ex illo
Apostoli ad Romanos 10. Corde creditur ad justi-
tiam: id est voluntate (ait ibidem S. Thomas) quia
credere non potest nisi volens; intellectus enim cre-
dentes non determinatur ad assentendum veritati ex
necessitate rationis, sicut intellectus scientis, sed ex vo-
luntate. Quibus verbis rationem fundamentalem
hujus veritatis assignat, que potest sic breviter pro-
poni: Intellectus non determinatur sufficienter ad
credendum ab objecto sibi proposito. Ergo ut credat
indiget motione & determinatione voluntatis.
Consequientia paret, intellectus enim potest
determinari ab objecto, vel à voluntate. Antecedens
probatur: Objectum non determinat sufficienter ad
assentendum, nisi videatur immediata, ut constat in
primis principijs, & in his que experimuntur, vel per
necessariam consequentiam inferatur ex principijs
visis, seu clarè cognitis, ut paret in conclusiōibus
scientificis: Sed objectum fidei nullo istorum mo-
dorum evidenter cognoscitur a nobis, cum tale ob-
jectum sit veritas obscurè revelata, tum in se, tum
in causis & effectibus sibi intrinsecis: Ergo intel-
lectus non determinatur ad credendum ab objecto
sibi proposito.

2. Potest insuper eadem pars hac ratione suaderi:
Assensus fidei est liber, non solum quoad exercitū,
sicut actus scientiæ, vel intelligentiæ, sed etiā quoad
specificationem, sive in ratione assensus potius quā
dissentus: Ergo requirit necessariò piam motionem
voluntatis, ratione cuius intellectus, tam quoad spe-
cificationem, quam quoad exercitū, ad illum de-
terminetur. Consequientia paret, omnis enim actus
liber intellectus, formaliter quā liber est, dependet à
voluntate, quæ est primum liberum in homine, pri-
maque libertatis sedes, & indiget ejus determina-
tionis. Antecedens vero probatur, tum ex Trident.
fess. 6. cap. 4. dicente quod hi qui justificantur, libere
moventur in Deum, credentes vera esse quæ divinitus
revelata sunt. Tum ex SS. Patribus: Ambrosius enim
in cap. 4. ad Roman. sic ait: Credere aut non cre-
dere voluntatis est. Et Augustinus tract. 26. in Joan.
In raro quisquis in Ecclesiam potest nolens: accede-
re ad altare potest nolens, accipere potest Sacramen-
tum nolens, sed credere, non potest, nisi volens. Tum
denique ratione, positis enim omnibus motivis
ad credendum, non solum non necessitatur ho-
mo ad eliciendum actum circa res fidei, sed nec
etiam ad eliciendum actum assensus potius quam

assensus.

Quartum est Concilium Francofordiense, tem-
pore Adriani I. & Caroli magni Francorum Regis
coactum, licet enim confirmatum fuerit quoad dog-
ma in quo definit, Christum non esse filium Dei
adoptivum; reprobatum tamen fuit quoad aliud,
in quo ex errore septima Synodus damnatur.

Quintum est Concilium Constantiense, inchoatum
sub Joanne XXII. & finitum sub Martino V.
tempore Sigismundi Imperatoris: Licet enim ap-
probatum fuerit à Martino V. quantum ad ultimas
professiones, non tamen quoad primas.

Sextum denique est Concilium Basileense,
tempore schismatis inchoatum, & continuatum
Basileæ, ac deinde Lausanae finitum anno 1449. quo
tempore cessit Nicolao V. Pontifici, tam ipsum
Concilium, quam Felix V. in Summum Ponti-
ficem, tempore schismatis, ab ipso Concilio
creatus, cuius Concilij nihil approbatum fuit,

Pars II.